

MISCELLANEA

MIECZYŚLAW ROKOSZ

OBCHODY ROKU KOŚCIUSZKI W KRAKOWIE. CZYNNOŚCI KOMITETU KOPCA KOŚCIUSZKI W KRAKOWIE OD 23 MARCA 2017 DO 23 KWIETNIA 2018 ROKU

Działalność Komitetu w okresie sprawozdawczym koncentrowała się na organizacji obchodów 200-lecia śmierci Kościuszki, którą to rocznicę zarówno UNESCO na 38. Konferencji Generalnej, jak też Sejm i Senat Rzeczypospolitej w czerwcu 1916 roku wpisały do swego kalendarza obchodów. Komitet już w 2015 roku występował w tej sprawie do Polskiego Komitetu ds. UNESCO, a następnie do Senatu i Sejmu RP. Prezydent Rzeczypospolitej Andrzej Duda objął wydarzenia rocznicowe swym wysokim Patronatem Honorowym.

ORGANIZATORZY OBCHODÓW I KOMITET HONOROWY

Ponieważ w dzieje i przestrzeń Krakowa tradycja kościuszkowska wpisana jest dobitnie i wyraźnie, czuliśmy się szczególnie zobowiązani do godnego uczczenia 200. rocznicy zgonu Kościuszki. Zaplanowaliśmy szereg wydarzeń jednorazowych lub cyklicznych, inspirowaliśmy innych, a członkowie Komitetu uczestniczyli w wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje.

Głównym współorganizatorem uroczystości rocznicowych inicjowanych przez Komitet była Kancelaria Prezydenta Miasta. Prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski został przewodniczącym Komitetu Honorowego krakowskich obchodów, a wiceprzewodniczącym prof. Mieczysław Rokosz – prezes Komitetu Kopca Kościuszki. Do Komitetu Honorowego zostali ponadto powołani: prof. dr hab. Jacek Purchla – przewodniczący Polskiego Komitetu ds. UNESCO i Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO, arcybiskup Marek Jędraszewski – metropolita krakowski, Walter Braunohler – konsul generalny USA w Krakowie, Frédéric

de Touchet – konsul generalny Francji w Krakowie, Marek Pęk – senator Rzeczypospolitej Polskiej, ppłk Adam Jangrot – komendant Garnizonu Kraków, Józef Pilch – wojewoda małopolski, Jacek Krupa – marszałek Województwa Małopolskiego, Urszula Nowogórska – przewodnicząca Sejmiku Województwa Małopolskiego, Bogusław Kośmider – przewodniczący Rady Miasta Krakowa, Tadeusz Jakubowicz – przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, prof. dr hab. med. Wojciech Nowak – rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. Stanisław Tabisz – rektor Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki, prof. dr hab. inż. Jan Kazior – rektor Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki, prof. dr hab. Andrzej Białas – prezes Polskiej Akademii Umiejętności, prof. dr hab. inż. Andrzej Jajszczyk – prezes Polskiej Akademii Nauk (Oddział w Krakowie), prof. dr hab. Jan Ostrowski – dyrektor Zamku Królewskiego na Wawelu, dr hab. Andrzej Betlej – dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie, mgr Michał Niezabitowski – dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, prof. dr hab. Franciszek Ziejka – przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa.

LOGOTYP ROKU KOŚCIUSZKI W KRAKOWIE

Nawiązaliśmy kontakt z Katedrą Komunikacji Wizualnej na Wydziale Form Przemysłowych ASP w Krakowie celem zorganizowania konkursu na logo Roku Kościuszki. Studenci zgłosili 30 projektów, jury pod przewodnictwem prof. Władysława Pluty wybrało jeden, który odtąd był używany w drukach i pismach dotyczących Roku Kościuszki w Krakowie. Wszystkie projekty logotypów można było oglądać na wystawie w Holu Kamiennym kra-

kowskiego Magistratu, zorganizowanej 8 maja 2017 roku przez Kancelarię Prezydenta Miasta.

INAUGURACJA OBCHODÓW

Oficjalnie Rok Kościuszki w Krakowie został za-inaugurowany uroczystością na Rynku przy płycie Przysięgi w dniu 24 marca. Ta rocznicie organizowana uroczystość tym razem miała wyjątkowy charakter – odbywała się z pełnym ceremoniałem wojskowym i zgromadziła wielu przedstawicieli władz, członków Komitetu Honorowego. Prezydenta RP reprezentował Podsekretarz Stanu Wojciech Kolarski, który odczytał list Prezydenta. Zamiast okolicznościowych przemówień i inscenizacji dwaj aktorzy w cywilnych ubraniach odczytali fragmenty krakowskiego aktu inauguracyjnego insurekcję i rolę przysięgi Kościuszki. Uroczystość zgromadziła tłum krakowian, młodzieży szkolnej i harcerzy z pocztami sztandarowymi oraz delegacji środowisk kościuszkowskich z Polski (z Raclawic, Połańca, Szczekocin, Warszawy, Maciejowic i Stalowej Woli). Atrakcją obchodów było postawienie balonu na ogrzane powietrze z ręcznie malowanym wizerunkiem Naczelnika Kościuszki¹. Po uroczystości na Rynku jej uczestnicy mogli odwiedzić galerię malarstwa polskiego XIX w. w Sukiennicach, którą bezpłatnie udostępnił dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie – dr hab. Andrzej Betlej. Po uroczystości odbył się już 41 raz organizowany corocznie przez Politechnikę Krakowską sztafetowy, uliczny Bieg Kościuszkowski.

Tego samego dnia po południu w Centrum Wystawowo-Konferencyjnym pod Kopcem odbyło się spotkanie przedstawicieli środowisk kościuszkowskich, w ramach którego prezes Fundacji im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie Tomasz Otrębski odsłonił na dziedzińcu bastionu V ufundowaną przez siebie tablicę. Będzie ona upamiętniać zapomnianą, dramatyczną przygodę morską Kościuszki – rozbicie statku u wybrzeży Martyniki w czasie jego pierwszej podróży do Ameryki.

¹ Jest to jeden z najstarszych w Polsce i na świecie balonów na ogrzane powietrze. Balon zakupił w 1984 r. dla Aeroklubu Polskiego Harvey Hubbell IV, amerykański milioner, z pasji pilot balonowy. Amerykanin został zaproszony do Polski na zawody balonowe w Łodzi. Zdziwiło go wtedy, że na ówczesnych polskich banknotach o nominale 500 zł znajduje się amerykański bohater narodowy Tadeusz Kościuszko. Gdy się okazało, że to bohater dwóch kontynentów, Hubbell postanowił sprezentować Polakom nowy balon. Po 18 latach eksploatacji balon trafił do Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.

W przeddzień uroczystości na Rynku w Oddziale Muzeum Narodowego w Sukiennicach odbył się wernisaż wystawy wybranych konterfektów Kościuszki ze zbiorów Muzeum Narodowego, zatytułowanej *Twarze Bohatera*. Nasz Komitet uświetnił wernisaż wystawy koncertem kameralnym zespołu Marlena Quartet, który wykonał dwa *Polonezy* i *Walca* wydane w Londynie 1798 roku pod nazwiskiem generała Kościuszki, a prezes Komitetu Mieczysław Rokosz wygłosił krótki wykład *Czy Kościuszko był także kompozytorem?* Wystawa trwała do 15 października 2017 roku.

Również 23 marca w kinie Kijów obchodziło Święto Szkoły IV Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Krakowie Podgórze. Na program złożyła się m.in. opowieść sceniczna autorstwa i w reżyserii Barbary Wachowicz z udziałem uczniów, pt. *Łączmy serca*². Dnia zaś 24 marca po południu pani Barbara Wachowicz w Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki” otworzyła wystawę własnego autorstwa pt. *„Nazwę Cię Kościuszko!” Szlakiem bitewnym Naczelnika po Ameryce*. Wystawa była czynna do 17 kwietnia 2017 roku.

Z kolei 7 kwietnia 2018 roku Jerzy Zoń, dyrektor ulicznego Teatru KTO, korzystając z konsultacji i materiałów Komitetu, zainscenizował pod Bramą Floriańską i na Rynku kilka scen triumfu raclawickiego Kościuszki.

CAŁOROCZNY CYKL WYKŁADÓW KOŚCIUSZKOWSKICH W SUKIENNICACH

Wspólnie z dyrekcją Muzeum Narodowego w Krakowie organizowaliśmy śródroczny cykl wykładów Kościuszkowskich pod ogólnym tytułem „Fenomen Kościuszki”. Wykłady odbywały się w Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach, na tle płótna Jana Matejki *Kościuszko pod Raclawicami*, od lutego 2017 do lutego 2018 roku, z wyjątkiem lipca i sierpnia. Wykłady głosili: prof. Franciszek Ziejka, *Tadeusz Kościuszko w pamięci narodów świata* (2 II 2017), prof. Tomasz Gąsowski, *Kościuszko – przyjaciel Wolności* (2 III), prof. Michał Baczkowski, *Armia powstańcza Tadeusza Kościuszki* (13 IV), dr Krzysztof Wielgus, *Tadeusz Kościuszko – inżynier wojskowy dwóch kontynentów* (25 V), kustosz Piotr Hapanowicz, *Szwajcarskie lata Kościuszki, 1815–1817* (1 VI), dr hab. Krzysztof Daszyk, *Tade-*

² Tytuł tego patriotycznego widowiska zaczerpnęła Autorka z wypowiedzi samego Kościuszki: „Łączmy serca, łączmy ręce najściślej. Narodowi i Ojczyźnie Waszej wierność winniście”.

1. Członkowie Komitetu Kopca Kościuszki na uroczystym posiedzeniu w Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach, 23 marca 2017. Od lewej: Leszek Cierpiałowski, Krzysztof Wielgus, Mikołaj Kornecki, Michał Kozioł, Czesław Dźwigaj, Jan Gordziałkowski, Michał Baczkowski, Mieczysław Rokosz (prezes), Tomasz Gąsowski, Andrzej Chwalba, Franciszek Ziejka (członek honorowy Komitetu), Piotr Dobosz. Archiwum Komitetu Kopca Kościuszki

usz Kościuszko w micie i legendzie okresu zaborów (5 X), prof. Waldemar Okoń z Wrocławia, *Artysta Kościuszko* (9 XI), dyr. Michał Niezabitowski, *Czy Kościuszko da się zamknąć w muzeum* (7 XII), kustosz Marta Kłak-Ambrożkiewicz, *Tadeusz Kościuszko – bohater artystycznych wizji* (4 I 2018), prof. Mieczysław Rokosz, *Fenomen Kościuszki* (1 II).

CYKL ARTYKUŁÓW W „DZIENNIKU POLSKIM”

Nawiązaliśmy kontakt z redakcją „Dziennika Polskiego”, na którego łamach od lutego do listopada 2017 roku w ostatni poniedziałek każdego miesiąca (27 III, 24 IV, 29 V, 26 VI, 31 VII, 28 VIII, 25 IX, 30 X i 27 XI), odpłatnie ukazywały się artykuły o tematyce kościuszkowskiej autorstwa członków Komitetu. Ponadto dwa razy, 24 marca i 15 października 2017 roku, został wydany ośmiostronicowy „Kurier Komitetu Kopca Kościuszki” z artykułami o tematyce kościuszkowskiej. W ten sposób na 26 szpaltach ukazał się cykl tekstów popularnonaukowych autorstwa prof. Tomasza Gąsowskiego (3 art.), prof. Michała Baczkowskiego (2 art.), dr. Krzysztofa Wiel-

gusa (2 art.), ks. prof. Jacka Urbana (1 art.), kustosza Piotra Hapanowicza (3 art.), i prof. Mieczysława Rokosza (6 art.)³.

ZNACZEK POCZTOWY I MONETY

Przekonaliśmy wydział emisyjny Poczty Polskiej, która z zasady nie wydaje znaczków z okazji rocznic śmierci, że Tadeuszowi Kościuszcze należy się znaczek pocztowy również z tej okazji. W dniu 24 marca 2017 roku wszedł do obiegu znaczek z portretem Kościuszki z ok. 1800 roku nieznanego autora, przechowywanym w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Wnioskowaliśmy również do prezesa Narodowego Banku Polskiego o emisję monet z okazji Roku Kościuszki. Prezes NBP postanowił wydać dwie monety: srebrną o nominale 10 zł i złotą o nominale 200 zł. Dostarczyliśmy materiał ilustracyjny, a prezes Komitetu był konsultantem przedstawionych

³ Artykuły te następnie wydaliśmy w zbiorze pt.: *Kościuszko. Człowiek – czyny – tradycja* [jako:] „Zeszyt Kościuszkowski 3”, Kraków 2018, ss. 112.

2. Medal upamiętniający 200-lecie śmierci Tadeusza Kościuszki, zaprojektowany i wybity przez prof. Czesława Dźwigaję; awers i rewers. W zbiorach Komitetu Kopca Kościuszki

projektów. Ostatecznie wybrano do realizacji projekt Anny Wątróbki-Wdowiarskiej na monetę złotą i projekt Roberta Kotowicza na monetę srebrną. Na awersie monety złotej, o nakładzie 1500 sztuk, przedstawiono stylizowane wyobrażenie odznaczenia Orderu Wojskowego Virtuti Militari na tle Kopca Kościuszki w Krakowie. Na rewersie widnieje portret Kościuszki według stalorytu Antoniego Oleszczyńskiego wysztychowanego w Paryżu w 1829 roku. Na awersie monety srebrnej, o nakładzie 16 000 sztuk, widać grupę kosynierów i pikinierów na tle sztandarów i armaty – jest to nawiązanie do zwycięstwa pod Raclawicami. Na rewersie widnieje popiersie Kościuszki profilem w prawo, które jest dokładnym odwzorowaniem wizerunku z medalu wybitego w Paryżu w 1818 roku przez Pierre'a Amédée Duranda, według projektu Augusta Caunois, w serii sławnych mężów. Waler tego wyobrażenia podnosi wysoki relief, co upodabnia tę monetę do medalu. Obie monety Narodowy Bank Polski 12 października 2017 roku wprowadził do obiegu. Należy żałować, że są to monety kolekcjonerskie, co znacznie ogranicza zakres ich społecznego oddziaływania.

MEDAL ZAPROJEKTOWANY I WYKONANY
PRZEZ PROF. CZESŁAWA DŹWIGAJA

Trwałą pamiątką Roku Kościuszki jest medal wybity (nie lany) przez prof. Czesława Dźwigaję – członka Komitetu, według jego projektu. Medal okrągły

o średnicy 6 cm w brązie i posrebrzany został wykonany w liczbie 100 numerowanych egzemplarzy. Artysta wykonał go honorowo. Awers wyobraża popiersie generała Kościuszki z orderem Cyncynata i orderem Virtuti Militari, na tle Wawelu i Kopca-Mogiły. Inskrypcja otokowa brzmi: NIEŚMIERTELNEMU KOŚCIUSZCE KOMITET KOPCA KOŚCIUSZKI W KRAKOWIE, a po bokach popiersia generała umieszczono daty: 1817 i 2017. Na rewersie widnieje wawelski sarkofag Kościuszki, nad którym znajduje się klasycystycznie wystylizowany Orzeł z rozpostartymi skrzydłami, a za nim wieniec laurowy. W górnej części otoku biegnie cytat samego Kościuszki: POLSKA JEST WIECZNA.

Medal z numerem 1 przekazaliśmy Prezydentowi Rzeczypospolitej Andrzejowi Dudzie. Kolejne numery otrzymali członkowie zwyczajni i członkowie honorowi Komitetu oraz referenci Konferencji „Integracja wokół Kościuszki”. Rozdysponowano 52 egzemplarze. Pozostałe medale zostają w dyspozycji Komitetu.

AMERYKAŃSKIE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI NA KOPCU KOŚCIUSZKI

W 2018 roku ambasador Stanów Zjednoczonych Paul W. Jones i konsul generalny Walter Braunohler na miejsce przyjęcia z okazji 241 rocznicy niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki wybrali po raz kolejny Centrum Wystawowo-Konferencyjne pod Kopcem i dziedziniec zewnętrzny. Nad Kopcem

Kościuszki, jak co roku z okazji amerykańskiego święta 4 Lipca, obok flagi polskiej powiewała flaga amerykańska⁴.

WIZYTA W AUSTRALII

W dniach od 17 lipca do 8 sierpnia 2017 roku na zaproszenie fundacji Kosciuszko Heritage z Sydney, a ściślej prezesa-fundatora tej organizacji dr Ernestyny Skurjat-Kozek i jej męża prof. Andrzeja Kozka – w Australii przebywał prezes Komitetu Mieczysław Rokosz i dyrektor Biura Komitetu Leszek Cierpiałowski.

Wizyta odbyła się pod hasłem: z Kopca Kościuszki w Krakowie na Mt. Kosciuszko. Jednym z celów wyjazdu było bowiem wejście na Mt. Kosciuszko, co też – mimo huraganowego wiatru i mgły się udało, dzięki dwóm znakomitym przewodnikom – Aca-cii Rose i Jeffreyowi Beckerowitakowi⁵.

Nasza delegacja odwiedziła Sydney, stolicę Australii Canberę i Melbourne. Na program wizyty złożyło się wiele spotkań, połączonych z prelekcjami prezesa Komitetu, ze środowiskami polonijnymi w Sydney i Melbourne, oraz z młodzieżą (a nawet z dziećmi) szkół polonijnych oraz w polskich parafiach. Miało też miejsce spotkanie z konsulem generalną RP w Sydney, Reginą Jurkowską, połączone z wykładem prezesa Rokosza, spotkanie z ambasadorem RP w Australii – Pawłem Milewskim, a także spotkanie z dyrektorem Parku Narodowego Gór Śnieżnych im. Kościuszki w Jindabyne. Tam

⁴ Prezes Komitetu Mieczysław Rokosz w krótkim przemówieniu przypomniał, że 4 lipca 1783 r. gen. Kościuszko dla uczczenia obchodzonego po raz pierwszy Święta Niepodległości, po zakończeniu wojny rewolucyjnej, wraz członkami Kongresu pojechał do Princeton i zorganizował tam pokaz fajerwerków.

⁵ Góra Kościuszki wznosząca się na wysokość 2228 m n.p.m. nie jest trudna do zdobycia, szczególnie gdy się na nią wchodzi z Tredbo, z górnej stacji wyciągu Kosciuszko Express, startując z wysokości 1937 m n.p.m. Ma się więc do pokonania ledwie 291 m przewyższenia na dystansie ok. 7 km (w jedną stronę). Jednak w zimowych i niesprzyjających warunkach pogodowych nie było to całkiem łatwe. Góra Kościuszki w Alpach Australijskich, zdobyta i nazwana w lutym 1840 r. przez polskiego podróżnika, wszechstronnie uczonego badacza i odkrywcę Pawła Edmunda Strzeleckiego, jest trzecim monumentalnym upamiętnieniem Kościuszki na globie ziemskim. Pierwszym jest jego symboliczna Mogiła w Krakowie wzniesiona w l. 1820–1823, zwana dziś Kopcem Kościuszki, drugim jest pomnik Kościuszki ufundowany przez pierwszą generację kadetów Akademii Wojskowej w West Point nad Hudson w latach 1825–1828.

też odwiedziliśmy monumentalny pomnik Edmunda Strzeleckiego nad zalewem na Rzece Śnieżnej (Snowy River)⁶, a w Coombie – stolicy Gór Śnieżnych – pomnik-obelisk Kościuszki, ufundowany przez australijską Polonię.

Problematyka prelekcji prezesa Komitetu koncentrowała się na osobie Kościuszki i jego zasługach dziejowych, które nie ograniczają się jedynie do Polski, lecz są powszechne, uniwersalne i nieprzemijające. Prelekcje były ilustrowane przezróżkami. Prezes Rokosz często odnosił się też do faktu nazwania najwyższego szczytu Australii imieniem Kościuszki. Gratulując Australii tego faktu, życzył, by tak już zostało do końca świata. Podkreślał, iż Komitetowi, podobnie jak naszym Przyjaciołom w Australii, zależy, by z wiedzą o Kościuszcze dotrzeć do świadomości rdzennych mieszkańców Australii (Aborygenów), zwłaszcza zaś klanu Ngarigo, który od tysiącleci włada terenem Gór Śnieżnych, gdzie wznosi się ta najwyższa góra kontynentu. Ważne wydaje się przekonanie ich, że gdyby generał Kościuszko znalazł się w Australii wtedy, gdy James Cook zdobywał ją dla Korony Brytyjskiej, to z pewnością byłby ich przyjacielem i obrońcą⁷. Prezes zaprosił delegację Aborygenów na październikowe obchody kościuszkowskie do Krakowa.

W drodze powrotnej z Melbourne do Sydney odwiedziliśmy wiele miejsc związanych z przemarszem Pawła Edmunda Strzeleckiego i upamiętnionych poświęconymi mu obeliskami. Pomniki wzniesli mieszkańcy tych miejscowości w latach dwudziestych ubiegłego wieku, w uznaniu zasług Strzeleckiego dla Australii.

Ofiarnym towarzyszem i przewodnikiem w naszej podróży był pan Felix Molski z Sydney – wielki

⁶ Powstał on w latach 80. XX w. z inicjatywy kilku działaczy polonijnych, w tym Jana Molskiego, podówczas sekretarza Polsko-Australijskiego Towarzystwa Kulturalnego. Pomnik jest darem Polski dla Australii na 200-lecie jej istnienia. Autorem pomnika jest Jerzy Franciszek Sobociński, artysta rzeźbiarz z Poznania. Odlew w brązie wykonała Pracownia Odlewów Artystycznych w Zakładach Urządzeń Technicznych w Gliwicach. Pomnik przyплыł do Sydney na statku „Katowice II” i został ustawiony na okazałym postumencie z polskiego granitu. Uroczystość odsłonięcia odbyła się 14 XI 1988 r.

⁷ Warto przypomnieć, że prezes Komitetu jest autorem *Przestania z Kopca Kościuszki w Krakowie na Górę Kościuszki w Australii*, które w dniu 17 II 2007 r. zostało tam odczytane do zgromadzonych z okazji 167 rocznicy zdobycia i nazwania tej góry przez P.E. Strzeleckiego. Wtedy też tekst ten był publikowany w Sydney, w prasie polonijnej i australijskiej.

znawca Kościuszki, jak też Strzeleckiego; jedyny człowiek, który przemierzył glob ziemski śladami miejsc pamięci Kościuszki, sfotografował ok. 200 jego pomników i opisał ich historię. Plon ten zamierzamy opublikować w albumie po polsku i angielsku.

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA
INTEGRACJA WOKÓŁ KOŚCIUSZKI –
„ON DO CAŁEGO ŚWIATA NALEŻY”,
13–14 PAŹDZIERNIKA 2017

Kulminacją obchodów Roku Kościuszki w Krakowie była zorganizowana przez kancelarię Prezydenta Miasta Krakowa i Komitet Kopca Kościuszki Międzynarodowa **konferencja *Integracja wokół Kościuszki oraz wydarzenia jej towarzyszące***.

Już w przeddzień rozpoczęcia światowej konferencji, 12 października, Kopiec Kościuszki od góry do podstawy został okryty dobrze widoczną z miasta flagą biało-czerwoną, a u szczytu powiewały dwie flagi: Stanów Zjednoczonych i Francji. Przy pomnikowym głazie z granitu w godzinach popołudniowych i wieczornych zaciągnęli wartę hono-

wą żołnierze z krakowskiego garnizonu. Pod Kopcem zaś odbyła się inauguracja **Złotu Młodzieży Szkół im. Tadeusza Kościuszki**, na którą zapraszał prezes Komitetu, dyrekcja IV Liceum, prezes Federacji Szkół Kościuszkowskich w Polsce i prezes Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych. Podczas inauguracji Złotu odbył się chrzest nowego szczerpu róży wyhodowanego przez pana Łukasza Rojewskiego, prezesa Polskiego Związku Różanego. Szczerp otrzymał imię Tadeusza Kościuszki. Chrzestu dokonały panie Anna Arczyńska, zstępna po Annie z Kościuszków Estkowej, najstarszej i ukochanej siostrze Tadeusza, oraz dr Betsey Blakeslee, prezeska National Society of the Sons American Revolution w West Point i konserwator Ogrodu Kościuszki na terenie Akademii Wojskowej w West Point. Róża została ochrzczona szampanem. Po rozkrzewieniu róża „Tadeusz Kościuszko” zostanie zasadzona m.in. w Ogrodzie Kościuszki w West Point i pod Kopcem Kościuszki.

Po chrzcie róży odbyło się ślubowanie młodzieży klas pierwszych IV Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Krakowie. W uroczystości tej wzięło udział ok. 1000 przedstawicieli młodzieży

3. Inauguracja Złotu Młodzieży pod Kopcem Kościuszki, 12 października 2017. Archiwum Komitetu Kopca Kościuszki

4. Goście ze Stanów Zjednoczonych i z Australii na szczycie Kopca Kościuszki, w tle posterunek honorowy Wojska Polskiego pod flagą amerykańską i francuską. Archiwum Komitetu Kopca Kościuszki

5. Nowy szczep róży otrzymał imię „Tadeusz Kościuszko”. Archiwum Komitetu Kopca Kościuszki

6. Młodzież na Kopcu Kościuszki, 12 października 2017. Archiwum Komitetu Kopca Kościuszki

szkolnej z pocztami sztandarowymi z całej Polski. Harcerzy Krakowskiej Chorągwi ZHP im. T. Kościuszki reprezentował niestety tylko jej komendant wraz z pocztą sztandarową. Harcerze Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, którzy na te dni licznie zjechali do Krakowa, realizowali swój własny program.

Uroczystość zakończyła iluminacja Kopca Kościuszki przez korowód młodzieży z pochodniami. Uczestnicy Złotu młodzieży przez najbliższe dni swego pobytu w Krakowie mieli zapewniony wolny wstęp na wystawę kościuszkowską *Rozważny i romantyczny* w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa i do galerii malarstwa XIX wieku w Sukiennicach.

Po inauguracji Złotu obecni na niej goście zagraniczni Komitetu – przedstawiciele środowisk kościuszkowskich – zostali zaproszeni przez prezesa Komitetu do Centrum Wystawowo-Konferencyjnego na uroczystą kolację.

W dniach 13–14 października w Sali Rady Miasta Krakowa im. Stanisława Wyspiańskiego w pałacu Wielopolskich odbyła się międzynarodowa konferencja przedstawicieli środowisk Kościuszkowskich pod hasłem: *Integracja wokół Kościuszki* – „*On do całego świata należy*”. Korespondencję z autorami referatów w imieniu prezesa Komitetu prowadził sekretarz Filip Obara, któremu należą się słowa szczególnej podzięk.

Przemówienia inauguracyjne na Konferencji wygłosili: prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski i przewodniczący UNESCO prof. Jacek Purchla, który podkreślił znaczenie konferencji, poświęconej „dziedzictwu Kościuszki w świecie”, a Kraków nazwał „epicentrum kultu Kościuszki”. Prezes Komitetu podkreślił, że Kościuszko nie jest „historyczną skamienieliną”, ale bohaterem wciąż

godnym pamięci i potrzebnym we współczesnym świecie. Ważny i cenny był udział w konferencji delegacji rdzennej ludności Australii z klanu Ngarigo. Kierowniczką delegacji Aborygenów była pani Iris White. Na program konferencji złożyły się następujące referaty:

13 października:

- Kurt Fluri (Szwajcaria), burmistrz Solury, *In memory of Kosciuszko's last years: The Kosciuszko Association of Solothurn*,
- dr Betsey Blakeslee (USA), prezes National Society of the Sons American Revolution w West Point, *The Meaning of Kosciuszko at Fortress West Point in America: 1778 to the Present*
- prof. Anthony J. Bajdek (USA), prezes-fundator American Association of the Friends of Kosciuszko at West Point, „*While your River flows, and your Country exists, no one will be at a loss to understand the Monument, its purpose, and its location*” – *reflecting the mission of the American Association of the Friends of Kosciuszko at West Point*
- dr Barbara Kłosowicz-Krzywicka (Francja), prezes Towarzystwa Opieki nad Polskimi Pamiątkami i Grobami Historycznymi we Francji, *Syn nie tylko jednego narodu – Kościuszko w Berville*
- prof. Marek Tomaszewski (Francja), wiceprezes Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu, *Tadeusz Kościuszko w oczach znanych Francuzów*
- dr Alla Shelaeva i prof. Leonid Vyskochkov (Rosja), Uniwersytet w Petersburgu, *Kosciuszko in Russia*
- Felix Molski (Australia), *Kosciuszko Heritage, Kosciuszko Memorialised* [O pomnikach Kościuszki na świecie]

14 października:

- dr Leonid Nesterchuk (Białoruś), prezes Fundacji Kościuszkowskiej, *Uszanowanie imienia Tadeusza Kościuszki na Białorusi*
- Irena Siemieniuk (Białoruś), Muzeum Kościuszki w Mereczowszczyźnie, *Działalność polska w ojcowiznie Kościuszki*
- dr Jean-André Konopka (Szwajcaria), Muzeum im. Tadeusza Kościuszki w Solurze, *Pamięć Kościuszki w Solurze i Zuchwilu (muzeum, stowarzyszenie, pomniki)*
- Radosław Pawłowski (Szwajcaria), Muzeum Polskie w Rapperswilu, *Tradycja Kościuszkowska w Muzeum Polskim w Rapperswilu*

7. Iris White, przewodnicząca delegacji Aborygenów z klanu Ngarigo z rejonu Góry Kościuszki, przemawia podczas konferencji *Integracja wokół Kościuszki*. Fot. Bogusław Świerczowski

- prof. Andrzej Kozek (Australia), Kosciuszko Heritage, *Znana i mniej znana historia nazwy Mount Kosciuszko*
- dr Bogumiła Żongołłowicz (Australia), *Konsul Władysław Noskowski a Góra Kościuszki*
- Shirley Fryder (Brazylia), prezes Casa da Cultura Polônia Brasil, *Expressions of the Polish culture and memory of Kosciuszko in Brazil*
- dr Róisín Healy (Irlandia), School of Humanities NUI Galway, *The Cult of Kosciuszko in Ireland*
- prof. Mieczysław Rokosz (Polska), prezes Komitetu Kopca Kościuszki w Krakowie, *Miejsca i ogniska pamięci Kościuszki w Polsce*

W konferencji wzięło więc udział szesnastu referentów z dziewięciu krajów z czterech kontynentów: Europy, Ameryki Północnej, Australii i Ameryki Południowej. Ponadto przemawiała Iris White, reprezentantka delegacji Aborygenów, i płk. Steve Olejasz z Akademii Wojskowej Stanów Zjednoczonych w West Point. Prezes Rokosz w podsumowaniu m.in. jeszcze raz podkreślał zasługi dziejowe Kościuszki, ale i jego pełną aktualność we współczesnym świecie. Powiedział też, że nauka nie wypłaciła się jeszcze generałowi Kościuszcze, uznał potrzebę opraco-

wania siłami międzynarodowymi kilkutomowego kalendarium życia i dokonań Kościuszki i zaapelował, by na Białorusi, w Rosji, we Francji, w Szwajcarii i w Stanach Zjednoczonych, a także w Szwecji i Anglii przystąpić do gromadzenia materiałów do takiego podstawowego dla dalszych badań monumentalnego dzieła. Nam samym w Polsce trudno to będzie wykonać.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE KONFERENCJI

Dnia 13 października po południu odbyła się uroczystość zasadzenia pamiątkowego platana na Plantach krakowskich pomiędzy ul. Szewską i ul. Św. Anny. Platan został zasadzony przez prof. Jacka Majchrowskiego – Prezydenta Miasta Krakowa, i Mieczysława Rokosza – prezesa Komitetu Kopca Kościuszki, przy udziale konsulów generalnych Stanów Zjednoczonych i Francji oraz uczestników międzynarodowej konferencji⁸. Tego dnia wieczoro-

⁸ Drzewo na Plantach krakowskich należało się Kościuszcze z wielu powodów. Wg krakowskiej tradycji, Kościuszko w marcu 1794 r. sam miał zasadzić na międzymurzu nieopodal Bramy Floriańskiej „drzewo Wolności”, które jako

8. Prezydent Jacek Majchrowski i prezes Mieczysław Rokosz na Plantach zasadzili platan na pamiątkę Roku Kościuszki, 13 X 2017. Fot. Wiesław Majka

rem prof. Wojciech Nowak, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, i Mieczysław Rokosz – prezes Komitetu, zaprosili uczestników konferencji do Auli Jagiellońskiej w Collegium Maius na koncert kameralny *Muzyczna podróż śladami Kościuszki* przygotowany przez renomowaną Fundację Ars Activa z Zielonej Góry, kierowaną przez panią Ewę Monczak. Wykonawcami utworów kompozytorów polskich, w tym Chopina i samego Kościuszki (*Polonez B-dur* i *Polonez C-dur*), francuskich, amerykańskich, rosyjskich i szwajcarskich byli: Mariusz Monczak – skrzypce, Alejandrina Vázquez – sopran,

narodową pamiątkę zniszczyli Niemcy w czasie okupacji hitlerowskiej. Kościusko sam był architektem ogrodów. Również wybór miejsca – po powalonej niedawno przez wichurę konarzystej lipie, nieopodal nieistniejących już „Baszty Kościuszki”, pałacu Wodzickich i Kaplicy Loretańskiej – też nie jest przypadkowy.

Robert Adamczak – fortepian i Marta Artyniak – recytacje. Był to wspaniały muzyczny hołd dla generała Tadeusza Kościuszki.

Dnia 14 października po południu Prezydent Majchrowski zaprosił na krakowski Rynek pod wieżę ratuszową do wspólnego pamiątkowego zdjęcia z Kościuszką w specjalnie na ten cel przygotowanych papieroplastycznych czapkach krakowskich, po czym odbyła się już 65. lekcja śpiewania, tym razem pieśni i piosenek kościuszkowskich, prowadzona przez dyrektora Biblioteki Polskiej Piosenki – pana Waldemara Domańskiego. Został wydany *Śpiewnik*, w którym jeden ze wstępów napisał prezes Komitetu.

Tego dnia wieczorem Prezydent Majchrowski zaprosił uczestników międzynarodowej konferencji do Sali Miedzianej pałacu Krzysztofory na uroczystą kolację, przed którą, na wniosek Komitetu, odznaką Honoris Gratia udekorował następujące osoby:

Dr Jean-André Konopka – honorowy kustosz Muzeum Kościuszki w Solurze, autor licznych artykułów popularnonaukowych o Kościuszcze.

Prof. Anthony J. Bajdek – historyk, profesor emeritus Uniwersytetu w Bostonie, działacz Kongresu Polonii Amerykańskiej, prezes-fundator American Association of the Friends of Kosciuszko at West Point, organizator dorocznych konferencji Kościuszkowskich w Akademii Wojskowej Stanów Zjednoczonych w West Point i uroczystości pod pomnikiem Kościuszki na terenie Akademii.

Dr Betsey Blakeslee – prezes National Society of the Sons American Revolution w West Point, bada zasługi Kościuszki dla Stanów Zjednoczonych, opiekuje się Ogrodem Kościuszki na terenie Akademii Wojskowej.

Dr Ernestyna Skurjat-Kozek – prezes fundacji Kosciuszko Heritage w Sydney, energiczna działaczka na rzecz pamięci o Kościuszcze wśród Australijczyków, Polonii i ludności rdzennej Australii.

Prof. Andrzej Kozek – statystyk, profesor emeritus Uniwersytetu w Sydney, mąż i współpracownik Ernestyny Skurjat-Kozek.

Felix Molski – Australijczyk polskiego pochodzenia, członek fundacji Kosciuszko Heritage, historyk amator, podróżnik dotarł do około 200 pomników Kościuszki na świecie.

Dr Barbara Kłosowicz-Krzywicka – od 25 lat prezes Towarzystwa Opieki nad Pamiątkami Polskimi i Grobami Historycznymi we Francji, rokrocznie organizuje polsko-francuskie pielgrzymki do kapliczki Kościuszki na skraju Lasu Fontainebleau.

Wszyscy wymienieni są od lat zaprzyjaźnieni z Komitetem.

9. Lekcja śpiewania pieśni kościuszkowskich na Rynku, 14 października 2017. Fot. Wiesław Majka

UROCZYSTOŚĆ NA WAWELU W NIEDZIELĘ
15 PAŹDZIERNIKA 2017 ROKU.
OFICJALNE ZAKOŃCZENIE OBCHODÓW
200-LECIA ŚMIERCI KOŚCIUSZKI

W sam rocznicowy dzień śmierci Kościuszki – 15 października, w niedzielę o godz. 9.45 – dzwon Zygmunt wzywał na mszę pontyfikalną do katedry na Wawel. Odprawił ją i kazanie wygłosił arcybiskup Marek Jędraszewski⁹. We mszy wzięli udział wszyscy P.T. goście Komitetu – uczestnicy międzynarodowej konferencji, w tym Aborygeni, kilku członków Komitetu Honorowego obchodów, przedstawiciele środowisk kościuszkowskich z Polski (Raclawic, Połańca, Szczekocin, Warszawy, Maciejowic i Stalowej Woli), członkowie Komitetu Kopca

⁹ Zob. Metropolita Krakowski abp Marek Jędraszewski, *Wolność droższa niż życie. Homilia wygłoszona w Katedrze Wawelskiej w 200. rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki*, w: Janusz Wesołowski, *Kościuszko – Bohater dwóch kontynentów. Biografia ilustrowana*, Kraków 2017, s. I–V.

Kościuszki, młodzież szkolna i przybyli z całej Polski Harcerze Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej ze sztandarami, krakowianie, przedstawiciele Sejmu, Senatu, władz samorządowych i państwowych, w tym Kancelarii Prezydenta RP, a obecność Prezydenta Andrzeja Dudy z małżonką nadawała tej mszy rangę uroczystości państwowej.

Po Mszy najpierw pan Prezydent i prezes Komitetu Kopca Kościuszki złożyli hołd pamięci generała Kościuszki, kładąc wieńce na jego sarkofagu w krypcie św. Leonarda. Następnie wieńce i wiązanki kwiatów składały liczne, biorące udział w uroczystości delegacje (szarfy z napisami zostały zachowane dla przyszłego Muzeum Kościuszki). Po uroczystości na dziedzińcu południowym odbył się uroczysty apel harcerzy Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. Komendant ZHR, harcmistrz, profesor Grzegorz Nowik złożył panu Prezydentowi Rzeczypospolitej meldunek. Następnie prezes Komitetu przedstawił Prezydentowi członków delegacji ze świata.

Równocześnie z uroczystością na Wawelu pan Prezydent Miasta patronował biegowi „5 dla Kościuszki”.

10. Para Prezydencka i prezes Komitetu wśród harcerzy Rzeczypospolitej na Wawelu, 15 października 2017. Archiwum Komitetu Kopca Kościuszki

Uroczystością wawelską zakończone zostały oficjalne obchody Roku Kościuszki w Krakowie.

UDZIAŁ W OBCHODACH KOŚCIUSZKOWSKICH W PARYŻU

W dniach 19–23 października prezes Komitetu wraz z prof. Franciszkiem Ziejką, członkiem honorowym Komitetu, uczestniczyli w uroczystościach Kościuszkowskich w Paryżu organizowanych przez Bibliotekę Polską, Towarzystwo Historyczno-Literackie, Towarzystwo Opieki nad Pamiątkami Polskimi i Historycznymi Grobami we Francji, Stację Naukową PAN w Paryżu i Ambasadę RP tamże. Na konferencji: *Kościuszko – héros de deux continents* 20 października prezes Komitetu wygłosił referat *Kopiec Kościuszki w Krakowie: czym jest i co znaczy / Le Tertre de Kosciuszko à Cracovie: Qu'est-ce que c'est et quelle est sa signification?*¹⁰ Dnia

¹⁰ Tekst wraz z ilustracjami został ogłoszony drukiem w: „Annales Académie Polonaise des Sciences – Centre Scientifique à Paris”, vol. 19, s. 158–176 (edycja elektroniczna – dostępna w internecie).

21 października uczestniczył w polsko-francuskiej pielgrzymce do Kapliczki Kościuszki k. Montigny-sur-Loing¹¹ gdzie uczczono pamięć generała Kościuszki, złożono kwiaty i odśpiewano *Mazurka Dąbrowskiego* i *Marsyliankę*. Następnie uczestnicy pielgrzymki udali się do późnoromańskiego kościoła w La Genevraye, gdzie ks. Szczepan Biernacki odprawił mszę za duszę gen. Kościuszki z kazaniem. Potem z kolei odwiedzono zamek w Berville, gdzie w latach 1807–1815 Kościuszko mieszkał u Zeltnerów, zajmując się m.in. ogrodem. Na koniec wszyscy byli goszczeni w zamku Montmelian k. Samoreau przez panią Evelyn Stebelską-Cheuvreux i hr. André Ostrowskiego.

¹¹ Kapliczka znajduje się w miejscu, gdzie Polacy i Francuzi zaczęli w 1829 r. wznosić Kopiec Kościuszki na podobieństwo Kopca w Krakowie. Prace jednak zostały przerwane na skutek interwencji dyplomacji moskiewskiej. Kapliczka, która jest jedyną okazalszą pamiątką kościuszkowską we Francji, w 2017 r. staraniem Towarzystwa Opieki nad Pamiątkami Polskimi i Grobami Historycznymi we Francji została ostatnio wpisana do rejestru zabytków.

UDZIAŁ CZŁONKÓW KOMITETU W INNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH ROCZNICOWYCH

Członek Zarządu Komitetu Piotr Hapanowicz jako pracownik Muzeum Historycznego Miasta Krakowa był autorem scenariusza i komisarzem rocznicowej wystawy kościuszkowskiej *Rozważny i romantyczny*. Wystawie towarzyszyło okazałe wydawnictwo pt. *Rozważny i romantyczny. W 200. rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki*, w którym nasi członkowie mają poważny udział autorski: Mieczysław Rokosz, *Przedmowa* (s. 13–17) i *Kopiec Tadeusza Kościuszki w Krakowie – znak wiecznotrwały* (s. 193–211), Michał Baczkowski, *Tadeusz Kościuszko jako żołnierz* (s. 19–49) i Tomasz Gąsowski, *Kościuszko jako polityk* (s. 51–114), Piotr Hapanowicz, *Kościuszko prywatnie* (s. 117–158) oraz *O wystawie „Rozważny i romantyczny. W 200. rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki”* (s. 241–286).

Ponadto prof. Andrzej Chwalba i prof. Mieczysław Rokosz 17 października 2017 roku uczestniczyli w prowadzonej przez dyr. Michała Niezabitowskiego w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa debacie: *Tadeusz Kościuszko. Niepotrzebny przywódca czy potrzebny bohater?* W debacie udział wziął również prof. Bartosz Korzeniewski z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Kustosze Piotr Hapanowicz z ramienia Komitetu na zlecenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP przygotował wystawę planszową *Thaddeus Kosciuszko (1746–1817) – the prince of freedom*, której towarzyszył prospekt. Wystawa była prezentowana w placówkach dyplomatycznych RP.

Prof. Tomasz Gąsowski wygłosił wykład dla młodzieży w pałacu Prezydenckim w Warszawie.

Prof. prof. Michał Baczkowski, Andrzej Chwalba i Tomasz Gąsowski 14 października uczestniczyli w panelu kościuszkowskim, który odbył się w ramach Światowego Kongresu Badaczy Dziejów Polski na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Prezes Mieczysław Rokosz w roku 2017 gościł wykłady o tematyce kościuszkowskiej: na konferencji *Tadeusz Kościuszko – relacje i zależności* w Politechnice Krakowskiej (25 III), w Muzeum Historycznym na zamku w Dukli (29 III), na walnym zebraniu Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa w Auli PAU (4 IV)¹², w Muzeum Ziemi Koszyckiej im. Stanisława Bodu-

11. Prezydent Andrzej Duda wręcza prezesowi Komitetu Kopca Kościuszki Mieczysławowi Rokoszowi Rozporządzenie, na mocy którego Kopiec Kościuszki z otoczeniem został uznany za Pomnik Historii. Warszawa, Pałac Prezydencki, 23 listopada 2017. Archiwum Komitetu Kopca Kościuszki

cha w Koszycach (5 IV), w Towarzystwie Naukowym Sandomierskim na Ratuszu w Sandomierzu (7 IV)¹³, w Radzie Dzielnicy Krowodrza (5 X), na konferencji *Tadeusz Kościuszko – symbol polskiej wolności*, w Senacie RP (11 X) i w Instytucie Kultury Żydowskiej w Krakowie (9 XI)¹⁴.

KOPIEC KOŚCIUSZKI POMNIKIEM HISTORII

Dnia 23 listopada 2017 roku w Pałacu Prezydenckim w Warszawie prezes Komitetu odebrał z rąk Andrzeja Dudy, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rozporządzenie w sprawie uznania Kopca Kościuszki z otoczeniem za Pomnik Historii (ogłoszone też w Dz. U. z dn. 7 grudnia 2017 r. poz. 2267). To efekt długotrwałych starań Komitetu. Wniosek w tej sprawie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wraz z obfitą dokumentacją opisową i ikonograficzną, za pośrednictwem Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dr. Jana Janczykowskiego wyszedł dnia 29 maja 2015 roku. Należy się też z naszej strony podziękowanie Miejskiemu Konserwatorowi Zabytków mgr. inż. Jerze-

¹² Wykład ten, pt. *Kraków Kościuszcze 1817–2017*, został opublikowany w: „Rocznik Krakowski”, T. 83: 2017, s. 5–20.

¹³ Wykład pt. *Insurrekcja Kościuszkowska w Sandomierskiem*, został wydrukowany w: „Zeszyty Sandomierskie”, R. 23, nr 43, lipiec 2017, s. 2–14.

¹⁴ Streszczenie wykładu, pt. *Kościuszko i Żydzi*, zostało wydrukowane w: „Dziennik Polski” z dn. 27 XI 2017, s. 10–11.

mu Zbiegieniowi, dr. Andrzejowi Siwkowi, dyrektorowi Oddziału Krakowskiego Narodowego Instytutu Dziedzictwa, oraz prof. Piotrowi Doboszowi jako członkowi Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego za zaangażowanie w tę sprawę.

NOWI CZŁONKOWIE KOMITETU

Na uroczystym dorocznym świętojańskim posiedzeniu Komitetu w kaplicy bł. Bronisławy dnia 24 czerwca do Komitetu zostali przyjęci mgr inż. Jerzy Zbiegień – Miejski Konserwator Zabytków, i Piotr Kempf – dyrektor Zarządu Zieleni Miejskiej. Godność Członka Honorowego na mocy uchwały Zebrań Walnego Komitetu z dnia 8 czerwca 2018 roku została nadana wieloletniemu członkowi zwyczajnemu Komitetu ks. Infułatowi Jerzemu Bryle, prof. dr. hab. Jackowi Purchli oraz prof. dr. hab. Jerzemu Wyrozumskiemu. Laudację pierwszego wygłosił ks. prałat prof. Jacek Urban – członek Komitetu, a laudację drugiego dr Zbigniew Beiersdorf. Prof. Jerzy Wyrozumski na uroczystość nie przyszedł. Obecni członkowie honorowi odebrali z rąk Prezesa, jak to jest w zwyczaju, specjalnie przygotowane medale z wizerunkiem Kościuszki wg medalu paryskiego z 1818 roku i z łacińskimi inskrypcjami na rewersie¹⁵. Nazwiska trzech nowych członków honorowych do-

pełniły pocztu członków honorowych Komitetu na marmurowej tablicy w kaplicy bł. Bronisławy.

Podsumowując: zrobiliśmy, cośmy mogli. Dziękujemy wszystkim, którzy przyłożyli rękę do organizacji Roku Kościuszki, zwłaszcza zaś prezydentowi Miasta Krakowa prof. dr. hab. Jackowi Majchrowskiemu, dyrekcji i zespołowi jego Kancelarii za współorganizację rocznicowych wydarzeń i ich współfinansowanie. Równocześnie musimy stwierdzić, że obchody te, jeśli chodzi o ich reklamę i udział w nich społeczeństwa, nie wytrzymują porównania z poprzednio organizowanymi w Krakowie uroczystościami z okazji rocznic kościuszkowskich.

W skali kraju brakło większego zaangażowania władz państwowych w organizację tych obchodów, aby stały się przygrywką, preludium do następującego zaraz po nich w 2018 roku stulecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. A przecież od Kościuszki walka o nią się zaczęła.

Mieczysław Rokosz – dr hab., historyk mediewista, wieloletni wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego. Profesor Akademii Ignatianum w Krakowie, kierownik Katedry Dziedzictwa Kulturowego Polski także, społecznik, m.in. członek Wydziału Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, prezes Komitetu Kopca Kościuszki w Krakowie.

¹⁵ VIRO / DOCTISSIMO / AC REVERENDISSIMO / HYACINTHO PURCHLA / SOCIO HONORABILI / CONSILIVM MONTIS / KOSCIUSZKANI / CRACOVIAE / A.D. MMXVII.
REVERENDISSIMO AC EXCELLENTISSIMO / DOMINO GEORGIO BRYŁA / PRAEPOSITO INFULATO MERITO / ECCLESIAE SALVATORIENSIS CRACOVIAE / CONSILIVM MONTIS KOSCIUSZKO / CUM MAXIMA DEVOTIONE / OFFERT / A.D. MMXVII.
VIRO DOCTISSIMO / AC CLARISSIMO / GEORGIO

WYROZUMSKI / SOCIO HONORABILI / CONSILIVM TVMVLI / KOSCIUSZKANI / CRACOVIAE / A.D. MMXVII.

Ponieważ prof. Wyrozumski – jak wyżej zaznaczono – na uroczystość nie przybył, prezes wraz z prof. Tomaszem Gąsowskim – wiceprezesem, i z Filipem Obarą – sekretarzem, w dniu 11 lipca złożyli mu wizytę w Polskiej Akademii Umiejętności i przekazali medal okolicznościowy oraz medal rocznicowy autorstwa Czesława Dźwigaja.

CELEBRATIONS OF THE KOŚCIUSZKO YEAR IN KRAKÓW. PROCEEDINGS OF THE KRAKÓW KOŚCIUSZKO MOUND COMMITTEE FROM 23 MARCH 2017 TILL 23 APRIL 2018

The committee's proceedings focused on the organization of the 200th anniversary of the death of Tadeusz Kościuszko. The anniversary was included in the calendar of UNESCO, as well as the Sejm and Senate of the Republic of Poland, while the President of the Republic of Poland, Andrzej Duda, assumed the honorary patronage. The co-organiser of the ceremonies initiated by the Committee was the office of the Mayor of the City of Kraków.

The celebrations were inaugurated on March 24 at the Oath Plaque on the Market Square. During the ceremony, a letter from the President of the Republic of Poland was read. On the eve of the opening of the exhibition in the Gallery of 19th-Century Polish Painting in the Cloth Hall, called *The Faces of the Hero*, a chamber music concert of works published under Kościuszko's name was held and the president of the Committee delivered a lecture entitled

Was Kościuszko also a composer? Starting from February, the Committee organised monthly lectures under the *Phenomenon of Kościuszko* series in the Cloth Hall, while a cycle called “The Courier of the Kościuszko Mound Committee” was published by the *Dziennik Polski* daily.

On the Committee’s initiative, the Post Office issued a commemorative stamp, and the National Bank of Poland minted two Kościuszko coins: a silver one with a nominal value of PLN10 and a gold coin with a nominal value of PLN200. A silver-plated commemorative medal designed by professor Czesław Dźwigaj was also issued.

A delegation of the Committee, at the invitation of the Kościuszko Heritage from Sydney, travelled to Australia, where the president gave several lectures. Contact was also made with the Aborigines from the Ngarigo clan ruling the area of the Snowy Mountains, where Mount Kościuszko rises.

The celebrations culminated in October 12–15. On October 12, under the Kościuszko Mound, a rally of youth from all over Poland was combined with the oath-taking of students of the 4th Lyceum in Kraków named after Tadeusz Kościuszko and the illumination of the Mound, on top of which the army held an honour guard. There was also a ceremony of naming a new rose strain, which was given the name “Tadeusz Kościuszko”. On October 13–14, the Kraków City Council hosted an international conference called *Integration around Kościuszko: “He belongs to the whole world”*. Representatives of nine countries from four continents delivered 16 papers. The conference was accompanied by a number of events: on October 13, a plane tree was planted in the Planty Park, and a concert called *A Musical Trip of Kościuszko* was held in the Collegium Maius auditorium; on October 14,

a singing lesson of Kościuszko’s songs was organised at the Krzysztofory Palace, while the Mayor of the City, at the request of the president of the Committee, awarded the greatest guardians of Kościuszko’s legacy with the *Honoris Gratia* badge.

On Sunday, October 15, on the anniversary of Kościuszko’s death, the Kraków Archbishop Marek Jędraszewski celebrated Holy Mass in the Wawel Cathedral; among those present were guests from around the world, representatives of the diplomatic corps in Kraków, scouts, Kraków residents and representatives of the national government headed by the President of the Republic of Poland, which turned the Mass into a state ceremony. Then the delegations laid wreaths on the grave of General Tadeusz Kościuszko in the crypt of St Leonard.

Members of the Committee were variously involved in anniversary events in Kraków and outside; their essays were included in the book *Rozważny i romantyczny. W 200. rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki*, published by the Historical Museum of the City of Kraków as an accompaniment to the exhibition of the same title (*Sense and Sensibility. On the 200th anniversary of Tadeusz Kościuszko’s death*). On October 19–23, the president of the Committee professor Mieczysław Rokosz and professor Franciszek Ziejka, Honorary Member of the Committee, took part in the Kościuszko celebrations in Paris.

The culmination of the Kościuszko Year is the act of the President of the Republic of Poland, who (by his decree of 23 November 2017) recognised the Kościuszko Mound with its surroundings as a Monument of History. Complete documentation of Kraków celebrations will be published in the *Diary of the celebrations...*, which is now under preparation.